

دیوانی

مه وله وی

پیره میرد
کرد و ویه تی
به سورانی

عبدال

عادل سید لطیف صاحب مدنی
31812005
~~Debut~~

کاکھی فلاح
مکتبہ پیرہ میرد - السلیمانیہ

دیوانی
مہولہوی

انتشارات کردستان
بازار سنندج
تلفن: ۲۲۶۵۳۸۲

سنندج پاساژ عزتی انتشارات کردستان ۲۲۶۵۳۸۲

دیوانی مهوله‌وی

هونراوه سید عبدالرحیمی مهوله‌وی * وه رگتیراوی پیره‌میرد

بلاوکه‌ره‌وه‌ی کوردستان * ۲۰۰۰ به‌رگ

چاپی به‌که‌م * ۱۳۸۰ * چاپخانه‌ی مهدیه

شابک: ۹ - ۸۸ - ۶۵۴۶ - ۹۶۴

ISBN: 964 - 6546 - 88 - 9

نرخ

۱۰۰۰ تهنه

به ناوی خوای به خشنده و میهره بان

روون گردنه وه یه ك

خوینهری خو شه ویست !

ئهم دیوانه به نرخ و به رزه ی له بهر دهستی
تاسه و چاوی سه رنج و خویندنه وه تایه دیوانی
(مهولهوی) ی نهمره که مامۆستای ههره به رزو بی
هاوتا و هه لکه وتووی هه لبهستی رۆمانسی یه له
دنیای وێژهی کوردی یا ، ئه وه هه لبهستانه ی که یه ك
پارچه کزه و سوۆزی دهروونی هه لقرچاون به وه هه موو
خه یاله ناسک و وه سفه ورد وردانه و راست
گوویی و به هره وه سه لیه ی وردده کاری یانه وه که
گه یشتونته سه ر لوتکه ی کتوی بلندی هونه ری
هه لبهستی به کیشی نه ته وایه تی یه وه که کیشی
فولکلوری کوردی یه . له بهر ئه وه (پیره میرد) ی
بوێژی هه لکه وتوی کوردیش ئیشیککی زۆر به جی و
پیویستیه کی زۆر پیرۆزی به جی هینا که له ده ورو
به ری سالی (۱۹۳۵) ز دا ئهم هه لبهسته به رزانه ی
له هه ورامی یه وه کرد به سوۆرانی و به چاپکراوی
بلاوی کرده وه .

ئیمه ش له وه تی کتیبخانه ی (پیره میرد) مان
کردۆته وه ، به پیی درێژی دهستی توانا و تیژی
چاوی ههست کردن به خزمه تی وێژهی کورده واری ،

سه رنجی پشکنین ته گیرین بو تهو به ره هه مه
 ویره یی یه چه سپاوو دامه زراوانه ی که بنچینه ی هه تا
 سه ر نه مرو هه رگیز کۆن نه بووی ویره ی کوردی یین .
 که یه کیك له ریزی پیشه وه ی تهو به ره هه مانه بی
 گو مان دیوانی (مهولهوی) یه که سه ر له نوی
 واچا بمان کرده وه بهو شیوه یه ی که تنها به شی
 رۆحه که یه تی ، تهو به شی رۆحه ی که گیانی مهولهوی
 ویره میردی ، وهك تهسه تیره ی پرشنگداری
 گه لاویره ی به ره به یان ، تیا ته دره وشیتته وه . به شی
 ته صله که یمان (که هه ورامی یه که یه تی) نهك هه ر
 له بهر ته وه بلاو نه کرده وه که (پیره میرد) له کاتی
 خویا به دوو بهرگ له گه ل رۆحه که یا بلاوی کرده وه ،
 به تکو له بهر ته وه ش که مامۆستای ویره وان و زانای
 ناسراوی کورد مهلا عه بدول که ریمی موده رس
 هه موو به شی هه ورامی یه که ی له دیوانیکی گه وره دا
 به لی کۆلینه وه و لیکنده وه یه کی وردوو شاره زاو
 ته واوه وه به چاپ گه یاندو بلاوی کرده وه . له بهر
 ته وه تهو پیویستی یه ی جاران ته که وته بهر چاو ، بو
 به شی هه ورامی یه که ی به بیرواری ناته واومان ، تهو
 پیویستی یه ئیستا نه ماوه ، بیچگه له وه ش که
 ویستمان ته م دیوانه ، به م شیوه یه ، بگاته ده ست
 زوربه ی خوینده وارانی تینووی هه لبه سته به
 سوژه کانی (مهولهوی) و تاسه ی خویانی پی
 بشکینن .

بۆ مهولهوى نهمر

كاگه‌ى فه‌للاح

له گيانى پاكى مهولهوى دانا
ئهوهى هه‌لبه‌ستى ناسكى دانا
مژده‌بى ئه‌وا ديوانى شيعرى
ده‌رچوو ئه‌گه‌پى به‌ ناو كوردانا

ئاي له ناسكى خه‌يالى جوانى
سه‌رچاوه‌ى سۆزى روون و ره‌وانى
له گه‌رمى هه‌ست و ساردى هه‌ناسه‌ى
به‌هره‌و سه‌ليقه‌ى ناو شيعره‌كانى

ئاي له‌به‌ر قوولى ئه‌نديشه‌و هۆشى
ده‌رياي بى‌بنى جۆش و خروشى
بۆ بىرى وردو تاسه‌و په‌رۆشى
بۆ چه‌پكه‌ گولى باخى بۆن خوشى

ئاي بۆ سنعه‌ت و بۆ ورده‌كارى
بۆ ده‌رياي شيعرى پر له‌ مروارى
بۆ گه‌نجينه‌كه‌ى دوپرو گه‌وه‌ه‌رى
جى شائازى‌يه بۆ كورده‌وارى

ئاي لەبەر شيعرى تەپرو پاراوى
بۆن و بەرامەى وەكوو گولآوى
روونە وەك دلى سافو بىگەردى
رەوانە وەكوو فرمىسكى چاوى

ئاي لە بلىسەى خۆشەويستى ئەو
سووتانى بۆتەى ھەق پەرستى ئەو
ئاي لەبەر نەشئەى بادەى عەشقەكەى
ئاي لە سۆزى ئەو واى لە ھەستى ئەو

ئاي بۆ كۆلى ھالى بى ھالى
بۆ رەنگى زەردو بۆ نالە نالى
ھاوارو دادى رۆژو شەھوانى
بۆ بەستەو دەفو بادەو شمشالى

ئاي بۆ گيانەكەى پىر لە وەفاكەى
بۆ دەروونەكەى كەيلى جەفاكەى
ئاي بۆ دلەكەى زەدەى سزاكەى
دوور لە سەيرانو سەيرو سەفاكەى

ئاي بۆ عيززەتى نەفسى بلندى
بۆ خۆى ھەژارو دل دەولەمەندى
ئاي بۆ چاوتىرى و برسيتى ھالى
رەوشتى بەرزى يەك يەك پەسندى

شبيعري (مهولهوي) کوليکي وايه
ٺه گه شپي ته وه هه تا هه تا هه
له ناخي دل و دهرووني کوردا
بنجي دا کوتا له ريشه نايه

ديباچه

ديوانى مهولهويمان چۆن چاپ كرد ؟

شيعرى مهولهوى به دهنگى خوشو هييجرانى
(عهزىزى تامينه) وه له ناو ئيمه برهوى پهيدا
كرد. عهزىز گوينيدهيه كى عهزىز بوو. له مهجليسدا
هييجرانى و له چيادا قهتار هر لهو تههات. ئهمه
راسته كه بهيانى يهك له راوه كهودا قهتارىكى خويند
كهوى كوهسارانى هيئايه جونبوشو قاسپه.

يهك دوو شيعرى بوو، زۆرى له دل تهسهند
ئيجگار له بههاراندا، له ئيواراندا له سهركارىزى
شهريف كه دهى گووت: وههارن، سهوزن،
ئاوهن، پيكاوهن. ياخوو:

گوئل چون رووى ئازيز نهزاكهت پۆشان
بهفراوان چون سهيل ديدى من جۆشان
يا بهيانيان كه به قهتارهوه ئه يگوت:

له ورشهى شهونم له توى پهردهوه
نيرگس مهست مهست چه م بلاو كردهوه

ئهمانهو ئهوه دهنگه داودى يهوه نه شئهى بههاران و
دلپاكي ئهوساى ياران. جا ليكى بده نهوه چ شۆريك و

چ سوژیکی ئەخسته که للهو دەروونهوه من ئەم
شۆڕەم هەر له که للهدا بوو ئەمویست بەسەر
یاراندا دا بەشی کەم .

بەلام شیوهی زوبانە کەمی ، ئەو گیانە شیرینە
له ئیمە شار دبووه تەنها چەند کەسیک له
هه وراماندا تی دی ده گەشتین .

ئەو سەردەمەمی له ئەستەمول (شاعیرە کانمان)م
له روزنامه دا بەریز ئەنووسی له وی کەس له مه وله وی
نەدە گەشت نیازم بوو وه ک شینی همه ئاغای
دەربەند فەقەرە و چوارشخص ره نجوریم کرد به
تورکی ئەویش وه رگێرمه سەر تورکی .

بەلام ئەو گیانە بێندە له و گۆره تەنگەدا نەدە گونجاو
دانه دەمر کا ، ئەو ئاره زووهم هەر له دلا مایه وه
تا هاتمه وه به زۆره ملی ئالاندمیانە نووسینی
روزنامه وه ئەشیایه هه موو ژماره یه ک هیچ نه بی
شەش حەوت ره ننگ نووسین بنووسم ، عیلمی و
فەننی ، تەئریخی کردو کۆشی گالته و گەپ ، اجتماعی ،
حەرقی ئەدەبی . . . ئەدەبیاتمان له هه موویان بو
ئەم خاکه پێشتر بوو . جاری له پەندی پیشینانە وه
تی هه لچووم ، دیتم ئەوه خەرجی عامه ، بالا نیه ، ئنجا
هاتم به فەننی (اسپری تیزمه - جەلبی ئەرواح)

گیانی مهولهویم هیئایه - ژیان - هوه وژیاندهوه •
 له قه لای زالمی زهلم وهك تاڤگه کهی زهلم کیشامه
 دهشتی شاره زووری ئه ده بیاتی کورده وه • ئه و
 تاڤگه یه ئه له کتريکی نوری لی په یدابوو روحه کهی و
 ئه سله کهی بووه په لکه زیرینهی کوردستان •

ئاخ هه ر خۆم ئه یزانم چه ندم ره نج داوه تا له م
 لاو له ولا کۆم کرده وه، خوا هه قه بو ئه مه موفتی هوی
 کرده وه، دیوانی مهولهوی دامی و حه سن به گی
 عه لی به گی جافیش سه راوردی مهولهوی ده ست
 خستم هه ردو کیان پایه دارو کامگار کا •

پیره میرد

شیوه‌نو ته ئیریخی شیخ ئه‌وره‌حمانی

تاله‌بانی قدس سره

دنیا نابینای تاریکه شه‌و بوو
رووناکی و جه‌لای له‌لا وه‌ك خه‌و بوو

ناگا تیشکی روژ بوۆ تاله‌بانی
بوو به‌ نووریکی لیکای سوبحانی

دنیا وه‌رگه‌را بوو به‌ده‌وره‌ی دین
ساحیب دین چاوی که‌وته‌ ساحیب دین

ئه‌و نووره‌ دیسان مه‌یلی کرده‌وه
شه‌وقی بوۆ ئه‌و دیو په‌رده‌ برده‌وه

دل ته‌ئیریخی ووت به‌ده‌م ده‌رده‌وه
وای وای دنیا‌شی تاریک کرده‌وه

۱۱ ۱۷ ۱۶ ۳۶۵ ۶۳۱ ۲۳۵ = ۱۲۷۵

لهسه مهرقه‌دی باوه یادگار

سه‌ر ریژی باده‌ی به‌زمی مونا‌جات
په‌نای ئیلتجای ئه‌ربابی حاجات

جیی پارانه‌وه‌ی پادشاه‌و ده‌رویش
باره‌گات په‌نا بو بیگانه‌و خویش

ئاسکی وه‌ته‌نی فه‌یزی ئیلاهی
بو‌نی میسک ئه‌دا له‌مانگ تاماهی

ته‌لی بو‌ن خو‌شی ریحانه‌ی ره‌سوول
نو‌به‌ره‌ی نه‌مام پاکیزه‌ی به‌توول

نووری مه‌رقه‌دتان بدره‌و شیته‌وه
چاوی یاران‌ی پی‌ زوون بیته‌وه

هه‌وای سایه‌تان هر پایه‌داربی
تاسه‌بون برده‌ی گونا‌ه رسگار بی

نا پوخته‌کاری و گونا‌ه‌باری من
شه‌رمنده‌ی غه‌فله‌ت گرانباری من

سهریهك كهوتوه بهدكاریم وهك كۆ
رووی هیوام کرده باره گاکهی تۆ

چونکه تۆ نهوهی شیفاعه تکاری
بۆ رجای بهجا دهستهلات داری

زارو زه بوونم بهگریه وزاری
هاتمه دهربارت به هیوا داری

سهرم ناوته سهر خاکی بهرپیت
غهریب، مووسپی، رووسیا، سهرشپیت

بهدهن گونا هبار، دهروون پر له دهرد
چاو تهرو لیو وشك، دل گهرم و ئاو سهرد

ئای زۆر پلهی سهخت ریگای لی بهستم
تۆ فریام كهوه دهست بده دهستم

بهلكم به هیزی دهستگیری ئیوه
یاری گرانم بۆ بچی بهریوه

دهستی شای مهردان مهدهد کارم بی
لهم پله پله ئهوه دهست بام بی

وهك گوناہ نئی یہ ہیچ موسیٰ بیہ تی
پیرو دامام ، یا پیر ! ہیمنہ تی

ہیمنہ تت مایہی رسنگاری بی
یار بی ، دیار بی ، یادگاری بی

به یاریدهی خوی بی هاوتا جلدی به کم و
 دوومی مهولهویمان چاپ کرد . من دیوانی مهولهویم
 دانا بوو به دوو جلد ، کهچی بهم دوو جلد تهاو
 نه بوو هیشتا بهشی جلدیکی تری ماوه ئهم توانی
 هندی فهدی ئهو که لئی دوو دلم : ئایا هی ئهو
 نه بی وه کوو (هاو دهران ئیشی) یاخو شیوه نیکی
 دورو دریزی کوپی مهمودی یاروهیس که ئهوهی
 هه ل نه ده گرت ، ویستم ئهمانهی لئی کورت بکه مهوه ،
 به لام لیکم دایه وه بوونی چاکتر بوو له نه بوونی و
 زوریش فهدی تا کو چوارخسته کی و ورده کاری
 هه یه . ئهمانه باب به جلدیکی جیاوازی .

ورده کاری مهولهوی تا لئی ورد نه بیته وه نایه ته
 بهرچاو . له لاپه ره ی ۱۹۸ دا فهدیکی هه یه ئه لئی :
 کون کون بی له شبم بهم برینانه
 ری ئی ئامه شوئی دل بو لای ئاسانه
 ئهمه هه ره له مهولهوی دئی .

پیره میرد

— هه ردوو بهرگه کهی کو تایی هات —

پیره میرد

با هر بمینی وینت له چاوا
له ناو چوار چتوهی دل و هه ناوا
به یادگاری بهرزی توی نهر
مالی نهده بی شه کورده ناوا